

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Діагностика фінансового стану як основа забезпечення розвитку підприємства»
(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «АЛЬТАІР»,
м. Бар, Вінницька область)**

Здобувача вищої освіти
V курсу, групи МО-51з,
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми
«Менеджмент організацій»
заочної форми навчання

Олександра
Гонтара

Науковий керівник
д-р. екон. наук, доцент

Іван
Заюков

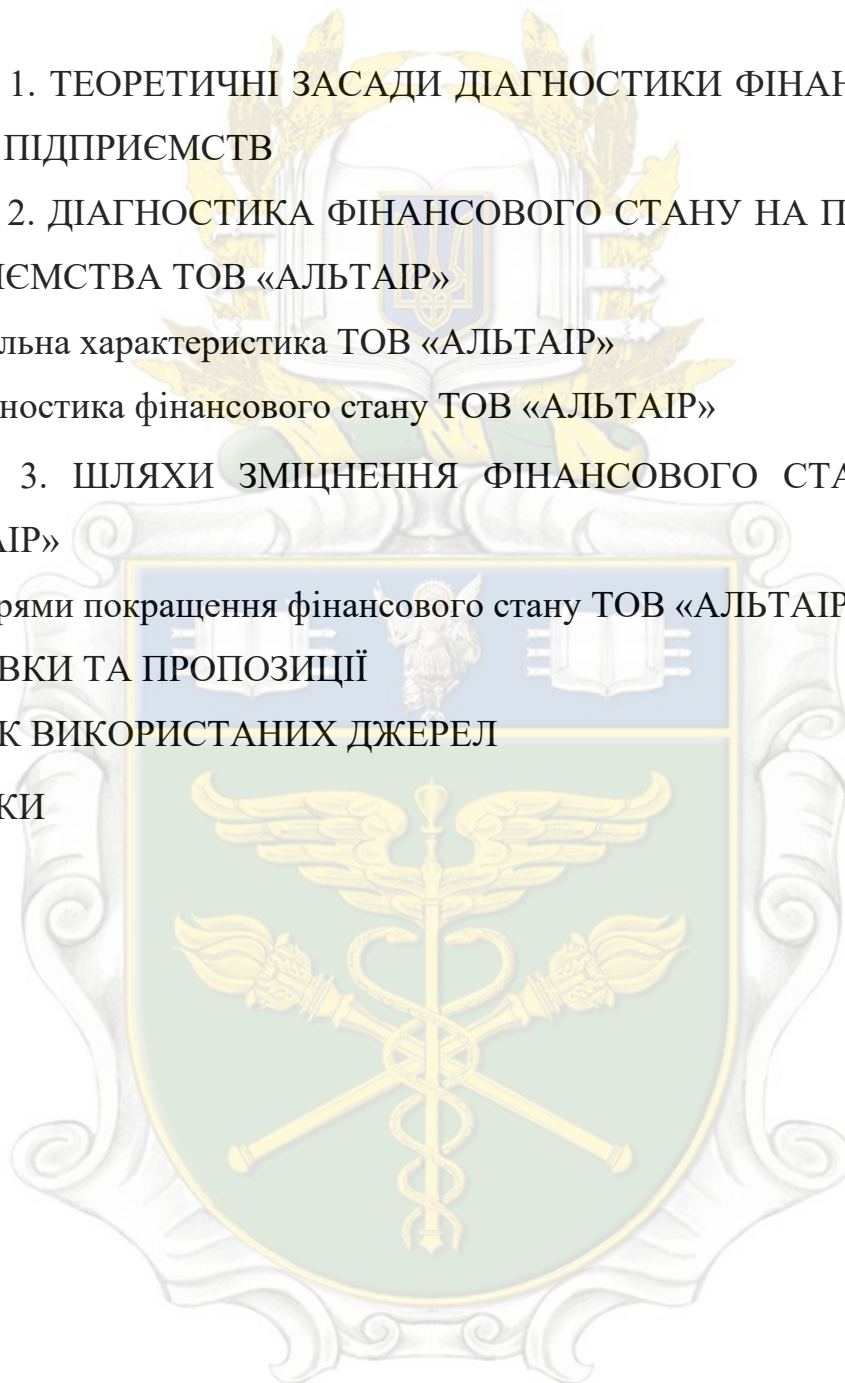
Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Галина
Іванченко

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ	6
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АЛЬТАІР»	16
2.1. Загальна характеристика ТОВ «АЛЬТАІР»	16
2.2. Діагностика фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР»	18
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АЛЬТАІР»	27
3.1. Напрями покращення фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР»	27
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	44

ВСТУП

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що конкуренція на ринку товарів і послуг породжує боротьбу за кожного споживача. А це в свою чергу впливає на те, що підприємства повинні враховувати інтереси покупців. Головна мета підприємства виробляти ту продукцію на яку існує попит. Діагностика фінансового стану є одним з головних інструментів конкурентоспроможності виробника та передбачає систематичну оцінку діяльності підприємства. Успіх суб'єкта господарювання та досягнення його цілей залежить не лише від застосування новітніх підходів та інструментів а й від вчасного, оперативного, коректного аналізу і діагностування фінансового стану. А тим паче в умовах воєнного стану, коли неефективна організація управління фінансовими ресурсами та кризовий стан економіки вимагає проведення безперервного аналізу фінансового стану. Тому проблема ефективного здійснення фінансової діагностики підприємства нині актуальна як ніколи.

Мета дослідження. Метою роботи є поглиблення теоретико-методичних положень, проведення дослідження та надання практичних рекомендацій щодо напрямів здійснення фінансової діагностики підприємства з врахування впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, як основи забезпечення розвитку підприємства.

Завдання дослідження. Відповідно до мети роботи визначено основні завдання дипломної роботи. А саме:

- уточнити та узагальнити зміст поняття «фінансова діагностика стану підприємства»;
- здійснити аналіз концептуальних підходів щодо визначення мети, завдання, змісту та принципів діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання;
- розглянути та проаналізувати процес здійснення фінансової діагностики підприємства;

- висвітлити загальну характеристику підприємства ТОВ «АЛЬТАІР» та провести діагностичний аналіз його фінансового стану ;
- визначити напрямки покращення фінансового стану.

Об'єктом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти діагностики фінансового стану, як основ забезпечення розвитку підприємств.

Предметом дослідження є діагностика фінансового стану, як основа забезпечення розвитку підприємства на прикладі ТОВ «АЛЬТАІР».

Методи дослідження, які використовувалися під час написання роботи:

- для вивчення теоретичних основ фінансової діагностики підприємства (системний аналіз);
- для узагальнення теоретичних підходів до трактування поняття «фінансова діагностика» (систематизації) ;
- для діагностики фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР» (метод фінансових коефіцієнтів).

Також було використано такі методи, як теоретичний, статистичний, абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний та бенчмаркінг.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові документи України, публікації у періодичних виданнях вітчизняних і зарубіжних авторів щодо економіки, фінансового аналізу, фінансової діагностики, фінансового менеджменту, матеріали наукових конференцій, фінансова звітність підприємств, фінансова звітність ТОВ «АЛЬТАІР», статут досліджуваного підприємства та ресурси Інтернет.

Практична цінність полягає в тому, що запропоновані методичні та практичні рекомендації з проблем аналізу та прогнозування можуть виступати інструментарієм організації діагностики потенціалу та прогнозування для фінансово-господарського розвитку на підприємствах різних галузей економіки України з метою вдосконалення системи контролю за основними показниками фінансового стану, прогнозування траєкторії господарського розвитку та підвищення ефективності їх фінансової діяльності.

Апробація наукових досліджень. За підсумками написання роботи була опублікована стаття.

1. Гонтар О. Діагностика фінансового стану як основа забезпечення розвитку підприємства. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології:* зб. матеріалів ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Вінниця (06 жовтня 2022 р). Вінниця, 2022. Ч. І. С. 169–178.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основна частина дипломної роботи складається із 39 сторінок друкованого тексту. Робота 3 рисунка та 4 додатка. Список використаних джерел складається із 37 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

У зв'язку із останніми політичними подіями нашої держави та їхнім негативним впливом на економічний стан не тільки підприємств, але й самої країни, постає гостра необхідність пошуку нових підходів, які сприятимуть виходу підприємств з кризи та забезпечать їх належний фінансово-економічний стан. Велика частина підприємств України має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу оборотних коштів. Впровадження та розробка нових методів аналізу та шляхів покращення фінансового стану підприємств дозволить збільшити свій майновий потенціал, відновити прибутковість та платоспроможність. А постійне забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатності підприємства до подальшого розвитку є однією з головних умов подолання наявних кризових явищ на підприємствах.

Аналіз та системне дослідження фінансового стану є запорукою ефективного розвитку підприємства, що дає можливість виявити й застосувати внутрішньогосподарські резерви, покращити господарську діяльність підприємства та збільшити його рентабельність.

Для початку потрібно з'ясувати сутність поняття фінансового стану підприємства, це можна зробити на основі уже запропонованих термінів у сучасній науковій літературі. Варто зазначити, що на даний момент єдиного визначення поняття «фінансовий стан» немає, тому кожен автор трактує його по-різному. На думку вчених А.Г. Загороднього, Г.Л. Вознюка, Т.С. Смовженка «*фінансовий стан* – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними

для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами» [15].

На думку вченого А. М. Поддерогіна «*фінансовий стан підприємства* – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства» [23]. На думку іншого вченого О. Я. Базилінської характеризує дане поняття, як «сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства» [3].

Проаналізувавши вище наведені твердження, варто відмітити, що на фінансовий стан підприємства впливають усі види його діяльності, які характеризуються системою показників, показують формування, розподіл та використання фінансових ресурсів, результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності.

Як правило, чим вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча собівартість, тим вища прибутковість підприємства, а це позитивно впливає на його фінансовий стан. Проте неможливо відділяти фінансовий стан від його аналізу, оскільки лише шляхом визначення тенденцій розвитку підприємства можливо досягнути позитивних змін в управлінні фінансовим станом підприємства. Основою покращення фінансового стану підприємства завжди є його аналіз.

Важливість фінансового аналізу полягає в тому, що він є основою розроблення фінансової політики підприємства, засобом визначення недоліків у його функціонуванні та ухваленні управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства оскільки дає змогу:

вишукувати резерви покращення фінансового стану підприємства; об'єктивно оцінювати раціональність використання усіх видів фінансових ресурсів; своєчасно вживати заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства; забезпечувати оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу за рахунок використання виявлених у результаті аналізу резервів; забезпечити розроблення плану фінансового оздоровлення підприємства .

Неефективність використання ресурсної бази призводить до втрати платоспроможності та відповідно зниження рентабельності підприємства, на що впливають проблеми з виробництвом та реалізацією продукції, постачанням, наданням послуг. Тому обов'язково оцінка фінансового стану має проводитись систематично та всебічно із застосуванням різних методів аналізу.

Далі буде актуально розглянути підходи до визначення поняття «діагностика фінансового стану підприємства». Зокрема, вчені О.О. Гетьман, В.М. Шаповал зазначають, що діагностика фінансового стану – спосіб розпізнавання соціально-економічної системи за допомогою реалізації комплексу дослідницьких процедур і виявлення в них слабких ланок і «вузьких місць» [9].

У свою чергу дослідник О.А. Сметанюк дає наступне визначення цього поняття: «*Діагностика фінансового стану* – ідентифікація стану об'єкта через реалізацію комплексу дослідницьких процедур, спрямованих на виявлення доміантних факторів такого стану, симптомів та причин виникнення проблеми або можливих ускладнень, оцінку можливостей підприємства реалізувати стратегічні і тактичні цілі, підготовку необхідної інформаційної бази для прийняття рішення». Діагностика покликана забезпечувати комплексне виявлення, аналіз, ліквідацію та прогнозування проблем підприємства з метою забезпечення прийняття випереджуючих управлінських рішень, спрямованих на досягнення його стратегічних та тактичних цілей» [32].

На думку вчених А.В. Градова та Г.В. Савицької, *фінансова діагностика* – це напрям економічного аналізу, що дає можливість виявити характер порушення нормального ходу економічних процесів на підприємстві [31].

Отже, діагностику фінансового стану підприємства, слід характеризувати, як систему цільового фінансового аналізу, скерованого на виявлення чинників, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденцій їх розвитку та вибору варіантів найкращого вирішення наявних проблем.

Головною метою діагностичного аналізу фінансового стану є виявлення відхилень у економічних процесах які вже існують, та в тих, що можуть виникнути у перспективі на основі типових ознак, які властиві лише для даного порушення, від нормального перебігу, який регламентовано нормами, нормативами, планами. Завдяки запобіганню їх виникнення та їхнє знешкодження не дозволить затримати досягнення спрямованих цілей, рішень та задач, не піддаючи небезпеці як поточну, так і стратегічну діяльність.

Під час фінансової діагностики розрізняють низку підходів та методів, які дають змогу: вчасно реагувати на плинність як зовнішнього, так і внутрішнього середовища; зменшити ризик, який спричинений невизначеністю господарської ситуації; прийняти адекватні та обмірковані управлінські рішення.

Нині застосовують багатоманітні підходи до оцінювання фінансового забезпечення діяльності підприємства. Діагностику фінансового стану доречно проводити у таких формах: оцінювання діяльності суб'єкта господарювання, іншими словами, проведення аналізу показників, що визначають ефективність діяльності, згідно зі стратегічними цілями підприємства; здійснення експрес-діагностики фінансового стану підприємства, тобто проведення аналізу системи взаємопов'язаних показників, які визначають загальний фінансовий стан діяльності підприємства; здійснення контролю фінансових показників, що визначають наслідки фінансової діяльності, для нейтралізації негативної динаміки.

В сучасних умовах для підприємства надзвичайно важливим є вміння правильно керувати фінансами, визначати раціональну структуру капіталу за

складом і джерелами утворення та забезпечувати оптимальне співвідношення між власними та позиковими коштами.

Основними елементами економічної діяльності підприємства, що дозволяють найкраще визначити його фінансовий стан є: прибутковість роботи; оптимальність розподілу прибутку; наявність власних фінансових ресурсів не нижче мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональне розміщення основних і оборотних засобів, ліквідність поточних активів

Діагностичний аналіз фінансового стану має вирішувати такі завдання:

1) системне комплексне органічно взаємозв'язане дослідження факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які описують зміни у середовищі функціонування підприємства для ідентифікації загроз і нових можливостей (шансів і ризиків) його розвитку у глобальному та конкретно економічному оточенні для досягнення цілей;

2) своєчасне виявлення факторів, які зміцнюють або порушують стійкість фінансового стану на короткострокових та довгострокових перспективах;

3) визначення цільових параметрів видів діяльності підприємства та критеріїв оцінки їх впливів на його фінансовий стан на кожному етапі життєвого циклу;

4) побудова моделі оцінки та діагностики фінансового стану за різними варіантами використання ресурсів;

5) розробка системи заходів, спрямованих на пошук шляхів попередження банкрутства, вироблення управлінських впливів з метою приведення системи в потрібне русло та подальшого зміцнення фінансового стану.

Для забезпечення ефективного управління та покращення фінансового стану на кожному підприємстві необхідними є розроблення й забезпечення реалізації основних напрямів вдосконалення фінансового стану. Ці шляхи мають бути адаптованими до особливостей та цілей функціонування, фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, аспектів функціонування

цього підприємства на ринку, мети збутової політики, особливостей та якості менеджменту, завдань його стратегії розвитку і фінансової ментальності власників .

Найважливішим змістом зовнішнього фінансового аналізу, який виконується партнерами підприємства, контролюючими органами на основі даних публічної фінансової звітності, є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності,
- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу; - економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Теоретико-методичний інструментарій виконання фінансової діагностики суб'єктів господарювання базується на використанні класичних статистичних способів, які дають знайти фактори негативного впливу на діяльність підприємства та утворювати сукупність управлінських постанов для здобування збалансованого піднесення у теперішньому та майбутньому періоді. Структурна спілка фінансової діагностики підприємства базується на відбиранні та оцінці показників, та засобу їх обробки та прийняття рішень відносно стану об'єкта діагностики.

Зараз беруть до уваги великий спектр знаряддя для виконання фінансової діагностики, які підпорядковані від виду та мети втілення оцінки фінансового стану підприємства. Головними різновидами фінансової діагностики підприємства є:

- фінансова діагностика банкрутства підприємства – цільовий фінансовий аналіз націлений на знаходження параметрів кризового досягнення господарюючого суб'єкта, що формують загрозу досягнення його банкрутства в майбутньому періоді;

– експрес-діагностика підприємства – ініціатором проведення є кредитори та інвестори підприємства, з метою оцінки засобу діяння суб'єкта господарювання та доцільності вкладання грошей в діяльність підприємства;

– діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства – з'ясування оціночних рис, вибір методів їх виміру і характеристику цих рис за розкритими принципами, оцінку проявлених викривлень від стандартних загальноприйнятих значень;

– бізнес-діагностика діяльності підприємства – знаходження головних проблем в роботі підприємства та виготовлення заходів поліпшення ефективності його фінансової результативності;

– діагностика ліквідності підприємства – порядок аналізу та оцінки роботи підприємства, з метою пояснення поліпшення економічних рішень виробничого, інвестиційного та фінансового характеру;

– функціональна фінансова діагностика – вживається з метою оцінки роботи окремих підрозділів підприємства та дає оцінити поліпшення діяльності окремого підрозділу в структурі підприємства;

– структурна фінансова діагностика – виконується з метою оцінки побудови підприємства та відповідності його стратегічним та тактичним цілям.

Відбір форм, технік та інформаційного захисту фінансової діагностики підприємства виділяється завданнями і запитамі різних груп стейкхолдерів (зацікавлених сторін).

Для прояву основи зростання або укорочення активів підприємства і формулювання статей активів, по яких дані зміни відбулися, здійснюють аналіз структури балансу. Фінансова діагностика структури балансу підприємства здійснюється за блоками. Спершу виділяють частину сталих і поточних активів у валюті балансу, пізніше дивляться на їх структуру. За такої умови, виняткову увагу звертають на елементи, що посідають максимальну частину в будові активів та пасивів підприємства, й аспектів, частина яких змінювалася стрибкоподібно. Здебільшого, такі елементи є показниками «проблемних точок»

підприємства. На базі, здійсненого аналізу роблять висновки про наявність поганих чинників у фінансовому стані підприємства.

Посеред вчених-економістів, нема однакового міркування щодо набору показників для виконання фінансової діагностики підприємства. Ряд вчених, зокрема А. Турило, О. Зінченко, М. Бусургіна, як виділяють дохідність підприємства, як найбільш вагомий показник для оцінювання його фінансового становища. Водночас не відкидаючи вагомості других фінансових показників, які зображують присутність, розташування і використання фінансових ресурсів [5, 34]. Такого самого міркування, додержується дослідник О. Б. Мних. На її думку є основним в оцінюванні результативності діяльності суб'єктів господарювання. Також автор підкреслює, що розгляд абсолютних і відносних показників надають спільну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства [20].

На рисунку 1.1 узагальнено напрями виконання фінансової діагностики підприємства з виділенням найбільш вагомих коефіцієнтів для кожного напрямку. Виконання фінансової діагностики за вказаними шляхами дасть комплексно оцінити фінансово-господарський стан підприємства.

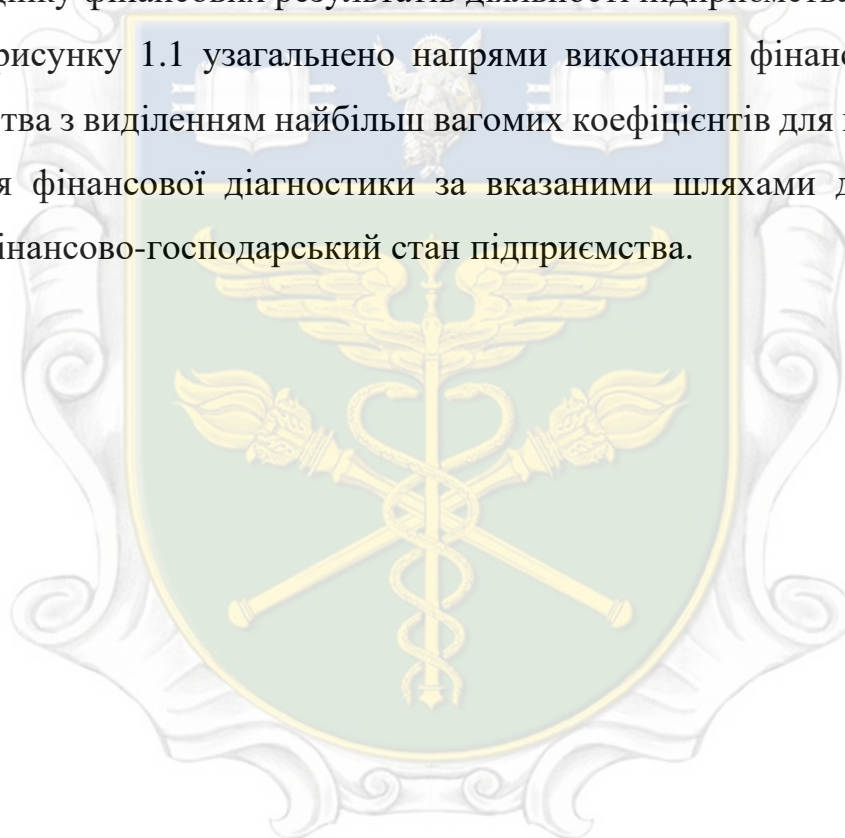

Рисунок 1.1 – Напрями проведення фінансової діагностики діяльності підприємства з використанням коефіцієнтного аналізу

Джерело: складено автором за [34, 20].

Проведення коефіцієнтного аналізу, дає право упізнавати певні негативні тенденції, які мають вплив на діяльність суб'єкта господарювання у перетин головних шляхів аналізу – аналізу ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності. Проте слід підкреслити, що важливим аспектом є формулювання основних коефіцієнтів, так як великий масштаб опрацьованих

показників спричинить до чисельних часових витрат та нівелювання результатів діагностики. Оцінка фінансових коефіцієнтів результатів дії підприємства допомагає своєчасному виявленню фактичних показників від рекомендованих їх нормативних ролей. Останнім часом діяльність вітчизняних підприємств виконується в умовах динамічних перемін зовнішнього середовища під впливом збільшення глобалізаційних процесів в економіці, політичних факторів та результатів фінансових криз. До них відносяться: ситуація на ринку; діяльність конкурентів; взаємовідносини з постачальниками; попит на товари та послуги; споживачі продукції, їхні вподобання; ринок збуту продукції тощо.

Як підкреслює дослідник М. Панасюк «зовнішні фактори знаходяться за територією безупинного контролю з боку керівництва підприємства, але їхній вплив на стратегічне і оперативне управління є ваговим, потрібно приділяти їм належну увагу» [25]. Тому, фінансова діагностика діяльності підприємства є проміжною частиною взаємовідношення та збереження спів діяння між зовнішнім та внутрішнім середовищем діяльності підприємства. Для поліпшення ступеня погодження управлінських рішень, вся зовнішня інформація має проходити діагностику. Фінансова діагностика, базуючись на результатах моніторингу, дає потрібну інформацію для прийняття аргументованих управлінських рішень, що потребує організації на підприємстві належної служби.

Отже, фінансова діагностика діяльності підприємства виконується за всіма аспектами діяльності з врахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів впливу. Добре налаштована на підприємстві система фінансової діагностики забезпечить своєчасну реакцію на фінансові переміни фінансового стану підприємства, знаходження резервів, які суб'єкти господарювання використовують для поліпшення фінансового стану. Дивлячись на це, фінансова діагностика допомагатиме покращенню фінансового стану підприємства, забезпечить його витримку щодо динамічних впливів чинників зовнішнього середовища та покращить знайти і мінімізувати внутрішні фактори впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АЛЬТАІР»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «АЛЬТАІР»

Місце розташування підприємства: ТОВ «АЛЬТАІР» розташоване за адресою: Вінницька область, м. Бар, вул. Каштанова 5. Товариство є юридичною особою приватного права за законодавством України. Діяльність товариства не обмежена терміном. Товариство самостійно здійснює підприємницьку і іншу діяльність на принципах повної господарської самостійності, самофінансування і самоокупності, та несе відповідальність за її наслідки. Товариство може здійснювати будь-яку діяльність, яка не суперечить законодавству України та відповідає меті, предмету і загальним засадам діяльності товариства відповідно до зареєстрованого статуту. Товариство має відокремлене майно, самостійний баланс, поточні рахунки в установах банків, круглу печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штампи, бланки, свій логотип та інші реквізити.

Товариство може від свого імені набувати права та обов'язки (майнові і не майнові), укладати з юридичними та фізичними особами (як резидентами так і нерезидентами) будь які правочини, що не заборонені законодавством України, бути позивачем та відповідачем, зацікавленою стороною та представником в судах України (загальної інстанції, адміністративних, господарських, третейських, інших спеціалізованих судах), а також в судах інших держав та міжнародних судах, як від свого імені так і від імені третіх осіб за їх дорученнями.

Товариство несе відповідальність та відповідає за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном. Товариство у встановленому порядку здійснює зовнішньоекономічну діяльність (експортні операції), яка проводиться на основі самоокупності та самофінансування за рахунок власних коштів.

Економічні зв'язки з партнерами побудовані на принципах взаємовигоди і рівноправності. Метою діяльності підприємства є одержання прибутку шляхом здійснення підприємницької, господарської та іншої діяльності на основі якого задовольняються соціально-економічні інтереси учасника та працівників товариства.

Предметом діяльності товариства є не заборонені законодавством України види економічної та іншої діяльності. Основними видами діяльності товариства є:

- неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- вантажний автомобільний транспорт.

Для своєї діяльності товариство використовує майно, яке складається із основних засобів, обігових коштів, а також інших активів (грошових коштів в національній та іноземній валюті, будівель, споруд, земельної ділянки, транспортних засобів, матеріалів, сировини та інших товарно-матеріальних цінностей) відображених у бухгалтерському обліку товариства.

Джерелом формування майна товариства є доходи, що отримані від господарської діяльності.

Господарську діяльність товариства здійснює директор, який контролюється учасником товариства.

2.2. Діагностика фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР»

Отже, саме з діагностики проблеми починається її вирішення. На основі системного підходу спробуємо провести діагностичний аналіз ТОВ «АЛЬТАІР». Виявити фактори, які суттєво впливають на фінансовий стан підприємства в певний період часу, а також передбачити можливі наслідки на основі всебічного дослідження спостережуваних тенденцій. Діагностика об'єкта дослідження має на меті визначити стан, в якому він знаходиться на даний момент часу, а також виявити проблемні місця, які уповільнюють його розвиток зараз та у перспективі, встановити причинно-наслідкові зміни економічної системи завдяки кількісному й якісному виміру впливу факторів на цю зміну для подальшого розвитку підприємства.

Основним із показників ефективності фінансової діяльності підприємства є рентабельність, який вказує на фінансову стійкість підприємства. Рентабельність це співвідношення прибутку і витрат виражене у відсотках.

Розглянемо порівняльний аналіз рентабельності на прикладі фінансової звітності ТОВ «АЛЬТАІР» за 2020 рік. (додаток А). За основу візьмемо показники за 2019 рік та порівняємо їх із показниками за 2020 рік. На рентабельність впливають різні чинники: джерела капіталу, вартість активів, оборотних коштів і розмір виручки. Рентабельність дозволить нам побачити скільки прибутку ми отримали з кожної витраченої гривні.

Показники рентабельності повніше, ніж прибуток, характеризують результати господарювання, тому що їхня величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами. Їх використовують для оцінювання діяльності підприємства й як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні. Розрахуємо рентабельність підприємства згідно формули 2.1:

$$РП = БП : СА \cdot 100 \quad (2.1)$$

де: РП – рентабельність підприємства;

БП – сума чистого прибутку за розрахунковий період;

СА – вартість активів.

Розрахуємо рентабельність підприємства:

$БП_{2019} = 931,2$ тис. грн.

$СА_{2019} = 2359,8 + 6737,4 = 9097,2$ тис. грн.

$РП_{2019} = 931,2 : 9097,2 \cdot 100 = 10,24\%$

$БП_{2020} = 1120$, тис. грн.

$СА_{2020} = 2182,9 + 6594,5 = 8777,4$ тис. грн.

$РП_{2020} = 1120,0 : 8777,4 \cdot 100 = 12,76\%$

Із нашого розрахунку видно, що рентабельність підприємства, або рентабельність активів у базовому періоді склала 10,24%. В розрахунковому періоді рентабельність активів склала 12,76%, що на 2,52% більше порівняно до базового періоду. Отже товариство в 2020 р. більш ефективно використало вартість активів та вкладеного капіталу ніж у 2019 році. Однак судити про ефективність бізнесу по одній тільки цифрі буде не зовсім розумно. Потрібно це питання розглянути в комплексі, тому проаналізуємо ще рентабельність продажів, яка обчислюється за формулою 2.2:

$$РП_p = БП : ВР \cdot 100 \quad (2.2)$$

де: РП – рентабельність продажу;

БП – сума чистого прибутку за розрахунковий період;

ВР – виручка від реалізації за розрахунковий період.

Розрахуємо рентабельність продажів:

$БП_{2019} = 931,2$ тис. грн.

$ВР_{2019} = 14056,4$ тис. грн.

$$РП_{2019} = 931,2 : 14056,4 \cdot 100 = 6,62\%$$

$БП_{2020} = 1120,0$ тис. грн.

$ВР_{2020} = 10895,4$ тис. грн.

$$РП_{2020} = 1120,0 : 10895,4 \cdot 100 = 10,28\%$$

Після зробленого аналізу ми бачимо, що показник рентабельності продажу в базовому періоді склав 6,62%. Тобто з кожної гривні реалізованої продукції товариство отримало 6,62 коп. прибутку. В розрахунковому періоді рентабельність продажу склав 10,28%. Тобто з кожної гривні реалізованої продукції товариство отримало 10,28 коп. прибутку. Порівнявши розрахунковий період з базовим ми бачимо що прибуток від кожної реалізованої гривні виріс на 3,66 коп. Ще одним важливим показником для аналізу є показник оборотності активів, який обчислюється за формулою 2.3:

$$ОА = ДР : СА \cdot 100\% \quad (2.3)$$

де: ОА – оборотність активів;

ДР – дохід від реалізації;

СА – вартість активів.

Розрахуємо оборотність активів:

$ДР_{2019} = 14121,1$ тис. грн.

$CA_{2019} = 9097,2$ тис. грн.

$$OA_{2019} = 14121,1 : 9097,2 \cdot 100\% = 1,55.$$

$DP_{2020} = 11296,2$ тис. грн.

$CA_{2020} = 8777,4$ тис. грн.

$$OA_{2020} = 11296,2 : 8777,4 \cdot 100\% = 1,29.$$

Порівнявши два періоди ми бачимо, оборотність активів у 2020 році знизилась на 0,26. Однак це не критичний показник. Зробивши аналіз ТОВ «АЛЬТАІР» ми бачимо, що підприємство в 2020 році спрацювало досить не погано. Проаналізуємо результати і ефективність діяльності підприємства за 2019–2020 роки. Для цього проведемо аналіз фінансового стану товариства, адже фінансовий стан визначає конкурентоспроможність підприємства на ринку. Він показує спроможність розрахуватись за борговими зобов'язаннями та характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування товариства, платоспроможності та фінансової стійкості.

Головною метою даного аналізу це своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності та пошук шляхів зміцнення фінансового стану та платоспроможності. Визначальною характеристикою фінансового стану товариства є його платоспроможність яка показує здатність підприємства швидко розрахуватися по своїх зобов'язаннях, в першу чергу короткострокових. Розрахунки по зобов'язаннях здійснюються за допомогою грошових коштів та їх еквівалентів. У зв'язку із цим для оцінки платоспроможності необхідно провести аналіз ліквідності, або здатність перетворити оборотні активи у грошові кошти.

Щодо ліквідності майно товариства поділяється в такій послідовності:

– гроші та їх еквіваленти;

- поточна дебіторська заборгованість;
- запаси;
- інші оборотні активи;
- основні засоби, інші необоротні активи.

Отже проведемо аналіз ліквідності ТОВ «АЛЬТАІР» на основі фінансової звітності за 2019–2020 роки.

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності це відношення суми грошових коштів та їх еквівалентів (ГК) до поточних зобов'язань (ПЗ). (додаток Б)

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується за формулою 2.4:

$$Ka = GK : PZ \quad (2.4)$$

де: Ka – коефіцієнт абсолютної ліквідності;

ГК – сума грошових коштів;

ПЗ – сума поточних зобов'язань.

Граничне значення коефіцієнту абсолютної ліквідності знаходиться в інтервалі (0,1 – 0,2). Проведемо розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності:

$$Ka_{2019} = 1901,9 : 1064,3 = 1,79$$

$$Ka_{2020} = 1386,4 : 724,4 = 1,91$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності визначається як співвідношення суми грошових коштів (ГК) та суми дебіторської заборгованості (ДбЗ) до суми поточних зобов'язань (ПЗ) (додаток Б). Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується за формулою 2.5:

$$Kш = GK + ДбЗ : ПЗ \quad (2.5)$$

де: Kш – коефіцієнт швидкої ліквідності;

ГК – сума грошових коштів;

ДБЗ – суми дебіторської заборгованості;

ПЗ – сума поточних зобов'язань.

Граничне значення коефіцієнту швидкої ліквідності знаходиться в інтервалі (0,7 – 0,8). Проведемо розрахунок коефіцієнта швидкої ліквідності:

$$Кш_{2019} = 1901,9 + 3150,9 : 1064,3 = 2,10$$

$$Кш_{2020} = 1386,4 + 1124,4 : 724,4 = 2,32$$

3. Коефіцієнт загальної ліквідності визначається відношенням вартості всіх оборотних активів (ОА) до вартості поточних зобов'язань (ПЗ) (додаток Б). Коефіцієнт загальної ліквідності розраховується за формулою 2.6:

$$Кз = ОА : ПЗ \quad (2.6)$$

де: Кз – коефіцієнт загальної ліквідності

ОА – оборотні активи;

ПЗ – сума поточних зобов'язань.

Граничне значення коефіцієнту загальної ліквідності знаходиться в інтервалі (2 і вище). Проведемо розрахунок коефіцієнта загальної ліквідності:

$$Кз_{2019} = 6737 : 1064,3 = 6,33$$

$$Кз_{2020} = 6592 : 724,4 = 9,10$$

Зробивши аналіз показників ліквідності можна зробити висновок про позитивну динаміку на підприємстві щодо стану платоспроможності. На завершення проведемо аналіз показників фінансової стійкості товариства на основі фінансової звітності за 2019–2020 роки.

1. Коефіцієнт фінансової незалежності, який обчислюється за формулою 2.7:

$$K_f = BK : A(\Pi) \quad (2.7)$$

де: K_f – коефіцієнт фінансової незалежності;

BK – величина власного капіталу;

$A(\Pi)$ – підсумок валюти балансу.

Критична межа цього коефіцієнту до 0,5. Проведемо його розрахунок:

$BK_{2019} = 8032,9$ тис. грн.

$A(\Pi)_{2019} = 9097,2$ тис. грн.

$$K_f(2019) = 8032,9 : 9097,2 = 0,88$$

$BK_{2020} = 8053$, тис. грн.

$A(\Pi)_{2020} = 8777,4$ тис. грн.

$$K_f(2020) = 8053,0 : 8777,4 = 0,92$$

Зробивши аналіз цього показника ми бачимо, що коефіцієнт фінансової незалежності за 2019 рік більший за критичний на 0,38, а за 2020 рік на 0,42.

2. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом обчислюється за формулою 2.8:

$$K_{zOA} = BK : OA \quad (2.8)$$

де: K_{zOA} – коефіцієнт забезпеченості оборотних активів;

BK – власний оборотній капітал;

OA – сума оборотних активів.

Проведемо його розрахунок:

$ВК_{2019} = 8032,9$ тис. грн.

$ОА_{2019} = 6737,4$ тис. грн.

$$КзОА_{2019} = 8032,9 : 6737,4 = 1,19$$

$ВК_{2020} = 8053$, тис. грн.

$ОА_{2020} = 6594,5$ тис. грн.

$$КзОА_{2020} = 8053,0 : 6594,5 = 1,22$$

Зробивши аналіз цього показника ми бачимо, що забезпеченість оборотних активів власним капіталом вище на 0,03 в 2020 році ніж у 2019 році.

3. Коефіцієнт постійності активів, обчислюється за формулою 2.9:

$$Кп = НА : ВК$$

(2.9)

де: Кп – коефіцієнт постійності активів;

НА – необоротні активи;

ВК – сума власного капіталу.

Критичне значення зазначеного коефіцієнта 1,0

Проведемо відповідний розрахунок:

$НА_{2019} = 2359,8$ тис. грн.

$ВК_{2019} = 8032,9$ тис. грн.

$$Кп_{(2019)} = 2359,8 : 8032,9 = 0,29$$

$НА_{2020} = 2182,9$ тис. грн.

$ВК_{2020} = 8053,0$ тис. грн.

$$Кп_{(2020)} = 2182,9 : 8053,0 = 0,27$$

Із зробленого аналізу видно, що коефіцієнт постійності активів в 2019–2020 роках не перевищує критичне значення.

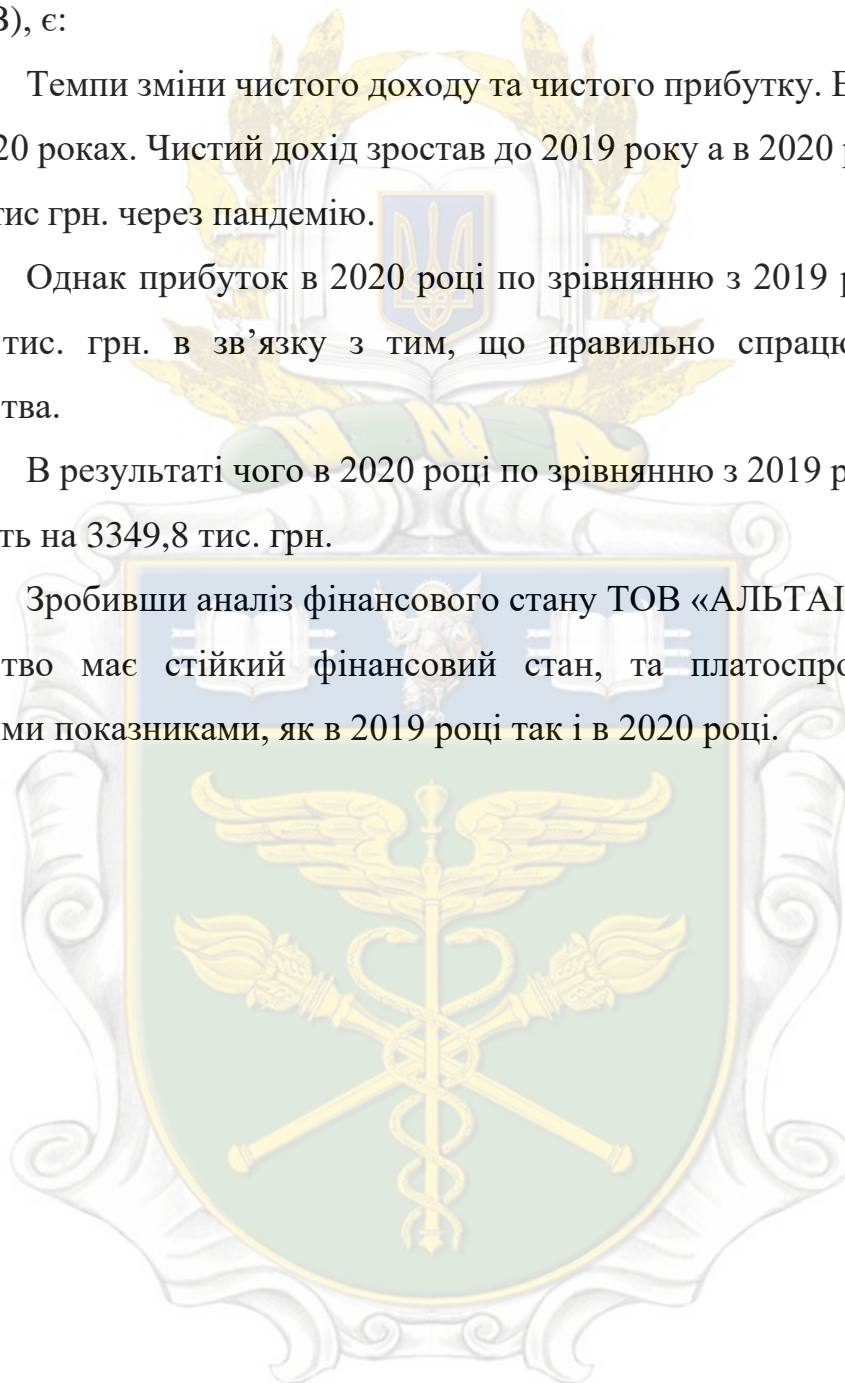
Основними результатами проведеного фінансового аналізу, як видно з (додатку В), є:

1. Темпи зміни чистого доходу та чистого прибутку. В нашому випадку в 2018–2020 роках. Чистий дохід зростав до 2019 року а в 2020 рік він зменшився на 3161,0 тис грн. через пандемію.

2. Однак прибуток в 2020 році по зрівнянню з 2019 роком збільшився на 189,0 тис. грн. в зв'язку з тим, що правильно спрацював менеджмент підприємства.

3. В результаті чого в 2020 році по зрівнянню з 2019 роком зменшилась собівартість на 3349,8 тис. грн.

4. Зробивши аналіз фінансового стану ТОВ «АЛБТАІР» ми бачимо, що підприємство має стійкий фінансовий стан, та платоспроможне за всіма фінансовими показниками, як в 2019 році так і в 2020 році.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АЛЬТАІР»

3.1. Напрями покращення фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР»

Для покращення фінансового стану підприємства необхідні головні шляхи, які позитивно на ньому позначиться. В першу чергу для покращення фінансового стану підприємства треба побачити відповідне співвідношення особистого і позикового капіталу, що змогло б зробити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства здійснюється за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання.

Для просування власної продукції треба звернути увагу на таку галузь, як маркетинг. В умовах конкурентної боротьби це дуже актуальний варіант для збуту продукції підприємства. Провести інформаційну рекламу щодо продукції, яка є на підприємстві, можливо, зробити гасло, яке буде провокувати можливих покупців зацікавитися цією продукцією й купити її.

Шляхи щодо підтримки фінансового стану на високому рівні повинні передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього стану підприємства;
- проведення заходів зі зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розроблення планів і здійснення попередніх заходів щодо виникнення проблемних ситуацій та їх забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів за виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень;
- проведення контролю над діями всіх учасників процесу і виконанням заходів та їхніми результатами.

Заходи підвищення ефективності функціонування підприємств можна об'єднати в три напрямки які наведені в таблиці (додаток Г):

1. Напрямок 1 – управління витратами і ресурсами;
2. Напрямок 2 – розвитку й удосконалення виробництва;
3. Напрямок 3 – удосконалення систем управління;

Як бачимо в таблиці (додаток Г) усі заходи підвищення ефективності роботи підприємства є взаємозалежними. Однак, найважливішого значення набувають чинники, визначені третьою групою (напрямом), оскільки їх мобілізація передбачає визначення місця реалізації в системі управління діяльністю.

Планування. Якщо план із прибутку зроблено на відповідному рівні, професійно, розумно, підприємство має можливість правильно вирахувати обсяг платежів у державний бюджет і суму прибутку, що залишається у його розпорядженні, з метою утворення фінансової бази для розвитку діяльності, потрібних витрат на розвиток соціальної сфери, матеріальне заохочення праці.

Пошук збільшення резервів. Сталий пошук невикористаних можливостей збільшення прибутку, що забезпечуватиме його збільшення.

Підтримка ділової репутації. Одержувати додатковий прибуток і підвищити рентабельність підприємству дає змогу висока ділова репутація. Вчасне розрахування з постачальниками, якість та швидкість наданих товарів і послуг, прийнятна ціна – основні її показники.

Шляхами щодо підвищення фінансового стану підприємства є:

- своєчасне подання менеджерам підприємств достовірно точних даних про реальний стан підприємства;
- пошук відповідного співвідношення власного і позикового капіталу, що змогло б зробити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу;
- проведення інформаційної реклами щодо продукції, яка виробляється на підприємстві;

- збільшення ринку збуту підприємства;
- збільшення грошових коштів на підприємстві, що призведе до збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності;
- виробництво і розроблення нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «ходових» товарів, що дасть змогу стабілізувати і поліпшити фінансовий стан підприємства;
- проведення заходів зі зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розроблення планів і здійснення попередніх заходів щодо можливого виникнення проблемних ситуацій та забезпечення їх виконання;
- впровадження планів практичних заходів за виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень;
- проведення контролю над діями учасників процесу, над виконанням заходів та їхніми результатами.

Для ще більш кращого фінансового стану товариству необхідно залучати новітні технології, технологічні ресурси, основні засоби, проводити різного виду акції з продажу товарів та послуг. Для покращення стану підприємства були висунуті такі заходи: підняття ціни на свою продукцію, через це він має прослідкувати за підвищенням якості продукції, зменшити собівартість і збільшити об'єм реалізації продукції. ТОВ «АЛЬТАІР» має розраховатися з своїми обов'язками перед постачальниками, податків і зборів. Фірма може погасити свої заборгованості, втілюючи запаси та отримати доходи від фінансових інвестицій.

Взагалі можна підкреслити, що ТОВ «АЛЬТАІР» у майбутньому може поліпшити свій фінансовий стан, якщо буде розумно та вміло застосовувати свої ресурси. На підставі результатів проведеного аналізу фінансового стану. У ТОВ «АЛЬТАІР» можна зробити такі рекомендації щодо підвищення кваліфікації фінансового стану підприємства:

По можливості зменшувати заборгованість підприємства, як дебіторську, і кредиторську: дещо нарощувати політику підприємства до великих дебіторів,

вивільняючи кошти, знаходити нові джерела особисті гроші погашення кредиторську заборгованість, не вдаючись до позикових коштів і затягуючи підприємство у боргову яму. Контролювати стан розрахунків щодо прострочених боргів. У разі інфляції будь-яка відстрочка платежу спричиняє до того, що реально одержує лише частина вартості виконаних робіт, тому потрібно розширити систему авансових платежів.

Хотіти прискорення оборотності капіталу, і навіть до самої більшої його віддачі, що показує у збільшенні суми прибутку однією гривнею капіталу. Збільшення дохідності капіталу може бути реалізовано за рахунок доцільного та економного застосування всіх ресурсів, недопущення їх перевитрати, втрат. Через війну капітал повернеться до свого вихідного стану більшої сумі, тобто із прибутком. Найбільш дієве застосування обчислювальної техніки та запровадження програмного забезпечення, що найбільше підходить для даного підприємства. Метою здійснення розглянутих заходів фінансового оздоровлення є забезпечення сталого фінансового стану підприємства, яке проявляється у стабільності надходження виручки від реалізації та підвищення рентабельності продукції. За рахунок проведення таких заходів покращується фінансовий стан підприємства та якісно змінюються основні фінансові показники діяльності. До першого блоку входять такі заходи:

Зниження собівартості продукції, що включає:

– зменшення накладних витрат за рахунок реорганізації структури управління з метою приведення чисельності управлінського персоналу у відповідно до об'єктивної виробничої потреби;

– поліпшення роботи постачальницької служби підприємства, об'єктивно можливе скорочення посередницьких структур. Це дозволить знизити ціну споживаної сировини та матеріалів та постачати на підприємство більш технологічно та економічно ефективні його види;

– мінімізація та коригування транспортних витрат, пов'язаних з постачанням матеріалів та доставкою готової продукції;

- здійснення ретельного контролю за якістю поданих послуг, усунення їхнього повторного надання;
- скорочення витрат на обслуговування обладнання та отримання додаткового прибутку. Для цього може використовуватись здача в оренду невикористовуваних площ та основних засобів підприємства;
- запровадження персональної відповідальності працівників підприємства за використання матеріальних ресурсів, а також завдань щодо зниження витрат для всіх відділень та служб підприємства;
- оптимізація оподаткування;
- грамотний вибір облікової політики підприємства;
- мінімізація витрат за комунальні платежі.

З підвищення ефективності управління персоналом:

- приведення у відповідність професійно-якісного рівня персоналу інноваційним та прогресивним процесам підприємства, проведення навчальних заходів;
- управління продуктивністю праці, нормування праці;
- планування та маркетинг персоналу, управління наймами та обліком персоналу;
- управління трудовими відносинами, розвитком персоналу, забезпечення нормальних умов праці та створення мотиваційної системи заходів для персоналу.

По реорганізації управлінських структур:

Реорганізація структури підприємства з метою забезпечення ефективного розподілу використання всіх ресурсів підприємства, що полягає у створенні комплексу бізнес-одиниць на основі поділу, з'єднання, ліквідації діючих та організації нових структурних підрозділів, приєднання до підприємства інших підприємств та ін., але тільки після ретельного аналізу роботи діючих структур.

Пошук нових видів продукції або підвищення конкурентоспроможності вже випущеної. Проведення комплексу маркетингових заходів з метою

просування чи пошуку перспективної ринкової ніші Сюди входять такі управлінські дії:

- створення чи розвиток служби маркетингу для підприємства при відсутності такої;
- проведення SWOT-аналізу продукції і самого підприємства, порівняльний аналіз своєї продукції та продукції конкурентів;
- виявлення очікуваних змін на ринку, пошук шляхів реагування на вплив зовнішніх факторів, ретельне вивчення попиту на існуючу продукцію та виявлення нових потреб;
- аналіз внутрішньої інформації про замовлення та продаж, актуальність продукції, повернення продукції, ємності ринку;
- вивчення покупців з точки зору потреб населення, робота із зовнішніми джерелами інформації;
- встановлення максимальних та мінімальних цін на продукції певної групи, участь у розробці та здійсненні гнучкої цінової політики відділу збуту.

За рахунок проведення даних управлінських заходів виявляються ті види продукції, які мають попит на ринку, своєчасно можна помітити зниження чи зростання цін, зниження або збільшення попиту на цю продукцію, та за рахунок цієї інформації скоригувати свою виробничу програму. Крім того, з'ясувавши причини зміни попиту, необхідно зробити відповідні зміни у виробництві, перейти у разі потреби на випуск нової, більш відповідної попиту, продукції, обмеживши або виключивши випуск неактуальної продукції.

Ретельний аналіз та управління дебіторською заборгованістю підприємства, яка виявляє собою «борги до отримання», тобто. заборгованості покупців, посередників та інших осіб на користь підприємства. Стягнення дебіторської заборгованості передбачає наступні управлінські дії:

- збільшення частки передоплати за реалізовану продукцію;
- ретельний вибір дебіторів та аналіз їх платоспроможності та надійності,

– активізація роботи юридичної служби щодо стягнення простроченої частини заборгованості, аж до використання спеціалізованих служб зі стягнення.

Здійснення таких заходів допоможе підприємству підвищити частку коштів, прискорити оборотність оборотних коштів підприємства, що відповідно сприятливо позначиться на його фінансовий стан. Зміна зношеного обладнання чи заміна основних активів підприємства, для виробництва нової продукції, що включає в себе заходи щодо придбання більш універсального сучасного обладнання, яке дозволить підприємству за потреби диверсифікуватись. Як правило, такий захід, є дуже витратним та має бути ретельно спланованим.

Вибір правильної збутової політики:

– використання в процесі реалізації продукції інформації про найбільш доцільних для реалізації регіонів, отриманих у відділі маркетингу в результаті досліджень;

– налагодження прямих зав'язків із споживачами продукції та максимальне скорочення посередницьких послуг;

– відкриття магазинів під власною торговою маркою або продаж франшизи, тобто бізнесу, в основі якого лежить реалізація саме тих товарів чи послуг, що виробляються підприємством.

Використання та проведення подібних заходів дозволить значно знизити ціни на продукцію, що випускається, оскільки будуть відсутні багаторазові націнки, що виробляються посередницькими організаціями, таке зниження цін не може не позначитися на конкурентоспроможності своєї продукції. Реалізація ж продукції в регіонах, які відзначені як такі, що мають підвищений попит також дозволить збільшити реалізацію. Використання й вдосконалення фінансового потенціалу до необхідного рівня повинно надавати можливість підприємству для ефективного застосування своїх ресурсів, а значить сприяти поглинанню зовнішніх й внутрішніх дестабілізуючих факторів, що є свідченням стійкості функціонування. Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства представлено на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1– Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства

Джерело: складено автором за [6].

Для зміцнення фінансової стійкості та інституційного потенціалу підприємства складають проекти фінансових планів. Завданням фінансового плану є регулярне запровадження в дію цільових механізмів одержання доходів з метою поповнення бюджетних дотацій на підприємство і покращення системи управління підприємством, яке дає гарантію ефективного застосування потоків прибутку підприємства для оптимізації впливу з розрахунку на одиницю інвестицій.

Стосовно до ТОВ «АЛЬТАІР», слід виділити, що ведення комерційної діяльності, спланованої на одержання доходу, доцільно зробити в рамках маркетингових досліджень. Того потрібно запропонувати такі варіанти рішень проблеми, що склались: утворення в організації відділу маркетингу, укомплектувавши його спеціалістами з маркетингових досліджень та реклами. Пропонується застосовувати функціональну організацію служби маркетингу, при якій робітники цього відділу перебувають в підпорядкуванні керівника служби.

Маркетологи мають виконувати наступні функціональні обов'язки:

- досліджувати потреби і попит покупців, робити комплексні маркетингові дослідження;
- готувати заходи, спрямовані на більш ціле задоволення потреб покупця;
- аналізувати дизайн зовнішнього оформлення товарів особистого виробництва;
- заохочувати просуванню товару через рекламу, тому, що в даний час це дуже ефективно.

Важливим напрямом є покращення асортиментної політики в організації. Процес формування асортименту розпочинається з виявлення його широти і глибини. Ідея планування, формування та управління асортиментом полягає в тому, щоб товаровиробник своєчасно пропонував певну сукупність товарів, які, відповідаючи в цілому профілю його виробничої діяльності, найбільш повно задовольняли б вимогам певних категорій покупців.

Поліпшення фінансового стану підприємства передбачає поновлення його платоспроможності шляхом здійснення певних організаційних процедур. Види процедур, спрямованих на поліпшення фінансового стану підприємства наведено на рисунку 3.2

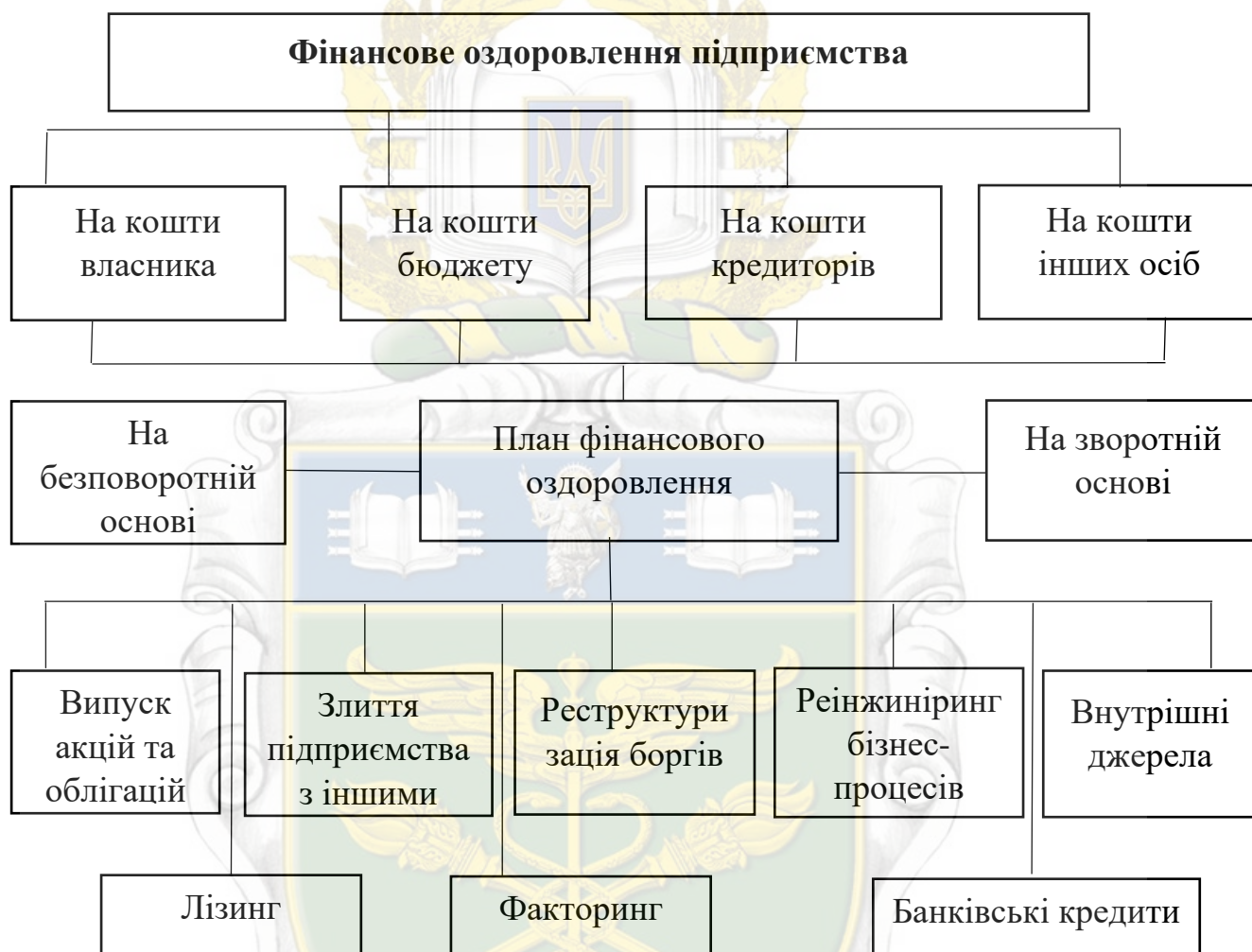

Рисунок 3.2 – Форми фінансового оздоровлення підприємства

Джерело: складено автором за [31].

Щоб завжди забезпечувати збільшення прибутку, потрібно шукати незастосовані перспективи його зросту. Резерв - це кількісна величина. Резерви проявляються на етапах планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Визначення резервів зростання прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розроблення заходів з їх мобілізації.

Одним із важливих стратегічних напрямків розвитку торговельних підприємств споживчої кооперації є оптимальне використання торговельної інтенсивності та підвищення на цій основі ефективності діяльності підприємства. Для того, щоб розумно застосовувати торговельні площі магазинів споживчої кооперації, необхідно:

1. дотримуватися типізації торговельної мережі;
2. оптимально розподіляти асортимент товарів між окремим магазинами, ліквідувати невиправдане розосередження непродовольчих товарів важкого асортименту по декількох магазинах (надати для продажу окремих груп товарів такі площі, які забезпечать одержання оптимального товарообороту з кожного квадратного метра торговельної площі);
3. зробити у магазинах, що розташовані у районних центрах раціональну технологію продажу товарів на основі самообслуговування;
4. робити перерозподіл торговельних площ з урахуванням рекомендованого нормативу;

З метою раціоналізації технології торговельних процесів доцільно:

1. впроваджувати самообслуговування при продажі як продовольчих, так і непродовольчих товарів;
2. використовувати сучасне торговельно-технологічне обладнання і виконувати схеми його розстановки;
3. забезпечувати розміщення товарів у торговельному залі у зручному для споживачів вигляді, споживати необхідні засоби інформування споживачів у магазині та рекламу;
4. надавати додаткові торговельні послуги населенню;
5. впровадження сучасних касових апаратів, обладнання для розфасовки, нарізки, інших видів техніки, які сприяють прискоренню обслуговування, економії часу покупців та підвищенню ефективності роботи магазинів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Дослідження теоретико-методологічних засад фінансової діагностики дозволило зробити висновок, що під нею можна розуміти процес дослідження фінансового стану основних показників фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку. Узагальнено напрями виконання фінансової діагностики підприємств з виділенням найбільш вагомих коефіцієнтів для кожного напрямку. Виконання фінансової діагностики за вказаними шляхами дасть можливість комплексно оцінити фінансово-господарський стан підприємства, зокрема на основі проведення: аналізу абсолютних показників прибутку, аналізу показників рентабельності, аналізу фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу, аналізу ефективності використання залученого капіталу.

2. Окреслено основні види фінансової діагностики підприємства, зокрема: фінансова діагностика банкрутства, експрес-діагностика підприємства, діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства, бізнес-діагностика діяльності підприємства, діагностика ліквідності підприємства, функціональна фінансова діагностика, структурна фінансова діагностика.

3. Проаналізовано основні напрями господарської діяльності ТОВ “АЛЬТАІР”. Проведено фінансовий аналіз його діяльності. Так, в 2020 році рентабельність активів склала 12,76%, що на 2,52% більше порівняно з 2019 роком. Показник рентабельності продажу збільшився. Показник оборотності активів у 2020 році знизився на 0,26 в. п. Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2020 порівняно з 2019 роком виріс на 0,12 в. п. Коефіцієнти, зокрема швидкої ліквідності відповідно зріс на 0,22 в. п., загальної ліквідності на 2,77 в. п.

4. Провівши аналіз показників ліквідності можна зробити висновок про позитивну динаміку на підприємстві щодо стану платоспроможності. Наприклад, значення коефіцієнта фінансової незалежності в 2019–2020 рр. становили 0,38 та

0,42 відповідно. Забезпеченість оборотних активів власним капіталом вище за нормоване значення. Коефіцієнт постійності активів в 2019–2020 роках не перевищував критичне значення. Найбільш прибутковим був 2018 рік, де загальна сума прибутку склала 1120,0 тис. грн. в 2020 році діяльність підприємства суттєво погіршилася. На погіршення фінансової діяльності підприємства в 2020 вплинула криза, яка пов'язана з COVID-19. Однак прибуток в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 189,0 тис. грн.

5. За проведеним дослідженням фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР» за 2019–2020 рр. можна сказати, що аналіз ліквідності підприємства свідчить про те, що баланс є ліквідним; структура балансу є задовільною; підприємство платоспроможне, тобто підприємству цілком вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань. Аналіз платоспроможності підприємства показав, що підприємство стійке, стабільно працює, витрати покриваються отриманим прибутком повністю та вчасно, дебіторська заборгованість повністю дозволяє покривати кредиторську. Аналіз рентабельності підприємства показав, що воно є рентабельними за всіма статтями балансу.

6. Для покращення фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР» необхідно нарощувати обсяги виробництва, підвищувати продуктивність праці працівників, захопити якомога більшу частку на ринку, розширювати асортимент продукції і підвищувати її якість, зменшувати витрати на виробництво продукції, з максимальною віддачою використовувати усі види ресурсів, будувати договірні відносини з постачальниками та покупцями, вести раціональну цінову політику.

7. Шляхами щодо підвищення фінансового стану ТОВ «АЛЬТАІР» має стати: пошук підходящого співвідношення особистого і позикового капіталу, що змогло б зробити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу; проведення інформаційної реклами щодо продукції, яка виробляється на підприємстві; збільшення ринку збуту підприємства; збільшення грошових коштів на підприємстві, що приведе до збільшення коефіцієнту цілковитої ліквідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92–100.
2. Агемян Л. С. Зміст аналізу фінансового стану організації та рішення, прийняті з його основи. *Молодий вчений*. 2015. № 4. С. 329–331.
3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 116 с.
4. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1(11). С. 1–7.
5. Бусургіна М. А. Порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду аналізу фінансового стану підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/10_83909.doc.htm. (дата звернення: 20.01.23).
6. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 4. Т.3. С. 267–271.
7. Вартанов А., Соколовська З., Сокиринська І. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2013. № 1. С. 88–95.
8. Васенко В. К. Фінансова діагностика і санація діяльності підприємства: *Монографія*. Східноєвроп. ун-т економіки і менедж. Черкаси, 2009. 203 с.
9. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: навчальний посібник. *Центр навчальної літератури*, 2007. 307 с.
10. Городня Т.А., Мойсеєнко І.П. Економічна та фінансова діагностика: навч. посіб. Львів: *Магнолія*, 2014. 282 с.
11. Гриценко Л.Л., Дейнека О.В., Боярко І.М. Фінанси підприємств : практикум. Суми, 2014. URL:http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/departmen t/banking/discip/fp/np_fp.pdf. (дата звернення: 20.01.23).
12. Денисенко М., Зазимко О. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 52–58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf. (дата звернення: 20.01.23).

13. Єфімова О.В. Фінансовий аналіз: сучасний інструментарій для ухвалення економічних рішень. *Омега-Л*, 2014. 348 с.
14. Євтушенко М. В. Роль інформаційного забезпечення в процесі фінансової діагностики підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 12. С. 175–180.
15. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3-тє вид. випр. та допов. Київ : *Знання*, 2009. 110 с.
16. Ігнат'єва Є. В. Методика аналізу фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 5. С. 10–16.
17. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 19. С.101–106.
18. Клименко С.М., Барабась Д.О., Омеляненко Т.В., Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: *КНЕУ*, 2006. 527 с.
19. Лахтіонова, Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: *КНЕУ*, 2001. 387 с.
20. Мних О. Б. Пошук нових векторів розвитку бізнесу для українських машинобудівних підприємств в умовах кризи. Управління розвитком: збірник наукових праць. *Управління розвитком. ХНЕУ*. 2015. № 2. С. 54–60.
21. Мосьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1016>. (дата звернення: 20.01.23).
22. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств. Київ. *Центр учбової літератури*, 2013. 504 с. URL:http://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php41010/mod_resource/content/1/Непочатенко%20О.О.%20Фінанси%20пдпримств%20%282013%29.pdf. (дата звернення: 20.01.23).
23. Поддерогін А. М., Чорна Н. М. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 150–160.

24. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства. *Економічні науки. Облік і фінанси*. 2017. С. 234–237.
25. Панасюк М. В. Теоретичні засади фінансової діагностики. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 3. С. 199–204.
26. Портер М. Конкуренція. *Вільямс*, 2001. 495 с.
27. Петренко В.С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *International scientific journal*. 2015. № 8. 139–142 с.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2015_8_34. (дата звернення: 20.01.23).
28. Родін Д.В. Стратегічний маркетинг персоналу організації. *Вісник ВУіТ*. 2015. № 133 с. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/strategicheskiymarketing-personala-organizatsii>. (дата звернення: 20.01.23).
29. Сідун В.А., Пономарьов Ю.В. Економіка підприємства: *Центр навчальної літератури*. 2009. 491 с.
30. Сініцин О.О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3334>. (дата звернення: 20.01.23).
31. Савицька Г.В., Градова А.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: *Знання*, 2014. 654 с.
32. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: *Автореф. дис. канд. екон. Наук*. Хмельницький. 2006. 22 с.
33. Сарапіна О.А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. *Вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2013. № 1. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_01/Sarapina.pdf. (дата звернення: 20.01.23).
34. Турило А.М. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2010. № 8. С. 35–44.
35. Фаріон, І.Д., Захарків Т.Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль, 2000. 455 с.
36. Чинник С. Чистий оборотний капітал в управлінні ліквідністю підприємства. *Науковий клуб SOPHUS*. URL : <http://sophus.at.ua/publ/>

2016_12_14_kampodilsk/sekcija_section_7_2016_12_14/chistij_oborotnij_kapital
_v_upravlinni_likvidnistju_ pidpriemstva/140-1-0-2236 (дата звернення:
20.01.23).

37. Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. Економіка підприємства. *КНЕУ*, 2009. 598 с.